LASTENSUOJELUN KESKUSLIITTO

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
Diaarinumero U14/2024vp

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle ehdotuksesta direktiiviksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ja seksuaalisen riiston sekä lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavan materiaalin torjumisesta ja neuvoston puitepäätöksen 2004/68/JHA korvaamisesta

Lastensuojelun Keskusliitto kiittää kutsusta kuultavaksi koskien valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle ehdotuksesta direktiiviksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ja seksuaalisen riiston sekä lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavan materiaalin torjumisesta ja neuvoston puitepäätöksen 2004/68/JHA korvaamisesta

Esitysluonnoksen keskeiset ehdotukset

Euroopan komissio antoi 6.2.2024 ehdotuksen (COM(2024) 60 final) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi, jolla muutettaisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2011/93/EU lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta ja neuvoston puitepäätöksen 2004/68/YOS korvaamisesta (jäljempänä ”direktiivi”). Direktiiviehdotuksen tarkoituksena on tehostaa lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan torjumista varmistamalla, että teknologinen kehitys on huomioitu sekä kriminalisoinneissa mahdollisina lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan tekotapoina että keinoina tutkia ja selvittää näitä rikoksia. Lisäksi direktiiviehdotuksen tarkoituksena on tehostaa rikosten ennaltaehkäisyä ja torjuntaa, vahvistaa rikosten uhreille tarjottavaa tukea sekä edistää osapuolten välistä yhteistyötä rikosten ehkäisemisessä ja torjumisessa niin kansallisesti kuin jäsenvaltioiden välilläkin.

Lastensuojelun Keskusliitto suhtautuu direktiiviehdotuksen tavoitteisiin myönteisesti.

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto

LASTENSUOJELUN KESKUSLIITTO | CENTRALFÖRBUNDET FÖR BARNSKYDD
Armfeltintie 1, 00150 Helsinki | Armfeltsvägen 1, 00150 Helsingfors
Puhelin/Telefon 050 411 2380 | toimisto@lskl.fi | www.lskl.fi

Lastensuojelun Keskusliitto pitää äärimäisen tärkeänä, että ehdotuksessa terminologia on päivitetty lapsen oikeuksia kunnioittavaksi, mutta edelleen on tärkeää varmistaa, että käytettävä terminologia kuvaa tapahtunutta ja on lapsen oikeuksia kunnioittavaa.

Lapsella on oikeus tulla suojelluksi kaikelta väkivallalta, kaikissa toimintaympäristöissä. **LSKL kannattaa myös sellaisen materiaalin levittämisen ja hallussapidon kriminalisoinnin, joka sisältää vakavuudeltaan ja raakuudeltaan vähäisempää lapseen kohdistuvaa väkivaltaa, kuten lyömistä, tukistamista tai lapsen nöyryyttämistä.**

Lapsiin kohdistuva seksuaaliväkivalta verkossa on yksi aikamme vakavimmista ongelmista. Sillä on merkittävät seuraukset niin yksilöille kuin yhteiskunnille. Verkkoympäristössä tapahtuvia seksuaalirikoksia ei tulisi oletusarvoisesti arvioida haitallisuudeltaan ja vakavuudeltaan lievemmiksi kuin netin ulkopuolella tapahtuvia rikoksia**.** Tekoälyn mukanaan tuomien ongelmien edessä on pystyttävä turvaamaan lapsen oikeus elämään ilman seksuaaliväkivaltaa**. Näin ollen LSKL kannattaa muutosehdotuksia, joilla pyritään varmistamaan myös se, että kansalliset esitutkintaa ja syytteen nostamista koskevat säännökset mahdollistavat tehokkaan lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ja riiston torjumisen teknologinen kehitys huomioiden.**

Seksuaaliväkivalta ja sitä todistavan materiaalin levittäminen tai pelko materiaalin leviämisestä voivat aiheuttaa lapselle vakavia psyykkisiä seurauksia niin rikoksen tekohetkellä, kuin myöhemmin lapsuudessa ja koko loppuelämän ajan. Tutkimusten valossa tiedetään, että lapset eivät kerro kokemastaan seksuaaliväkivallasta oma-aloitteisesti, eivät välttämättä tunnista itseensä kohdistunutta tekoa rikokseksi tai eivät muista sitä. Näin olleen lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten syyteoikeuden vanhenemisajan on oltava riittävän pitkä. **LSKL kannattaa artiklan 2 kohtaan ehdotettua lisäystä, jonka mukaan vanhentumisajat olisivat rikoksesta säädetyn enimmäisrangaistuksen perusteella 20–30 vuotta asianomistajan täysi-ikäistymisestä lukien.**

LSKL kannattaa direktiiviehdotusta, jonka tarkoituksena on tehostaa rikosten ennaltaehkäisyä ja torjuntaa, vahvistaa rikosten uhreille tarjottavaa tukea sekä edistää osapuolten välistä yhteistyötä rikosten ehkäisemisessä ja torjumisessa niin kansallisesti kuin jäsenvaltioiden välillä. **On kuitenkin varmistettava, että uhrien tuen tarpeen arviointi ja avun tarjoaminen on alueellisesti tasavertaista.** Tällä hetkellä Suomessa toimivat SERI-tukikeskukset ovat tarkoitettu yli 16-vuotiaille. Barnahus keskuksilla on tärkeä rooli rikostutkinnoissa ja lapsiuhrien auttamisessa, mutta näitä palveluita ei ole valtakunnallisesti saatavilla. **LSKL näkee tärkeänä Barnahus- työn kansallisen kehittämisen ja taloudellisen tuen riittävyyden varmistamisen myös kansallisen koordinaation osalta**.

LSKL kannattaa sitä, että ehdotuksen 24 artiklassa säädettäisiin jäsenvaltioiden velvollisuudesta huolehtia, että kansallisella tasolla on taho, joka koordinoi rikosten ennaltaehkäisemistä ja tukea uhreille sekä vastaa lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ilmenemisen ja siinä tapahtuvien muutosten arvioimisesta ja raportoimisesta**. LSKL kiinnittää huomiota siihen, että myös matalan kynnyksen ilmoitus/vihjepalvelujen toimintaedellytykset tulisi turvata seksuaaliväkivaltatapausten tuomiseksi viranomaisten tietoon. On**

tärkeä varmistaa, että myös lapsilla ja nuorilla on itsellään sopivat kanavat ilmoittaa epäkohdista. INHOPE-vihjepalvelun työ Suomessa on jo vakiintunut ja tuo tapauksia viranomaisten tietoon, joten vahvemmat toimintaedellytykset tulisi varmistaa. Pelastakaa Lasten Nettivihje saa valtavasti vihjeitä lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavasta materiaalista, jonka käsittely ja eteenpäin välittäminen edellyttäisi hetkellisesti materiaalin lataamista koneelle. Pelastakaa Lasten Nettivihjeellä, INHOPE-vihjepalveluverkostoon kuuluvana, matalan kynnyksen vihjepalveluna, tulisi olla mahdollisuus kirjautua palveluun materiaalin tarkastamiseksi sekä ladata ja hetkellisesti tallentaa lasta seksuaalisesti esittäväksi kuvaksi arvioimaansa materiaalia, jotta sen verkosta poistumista voitaisiin edistää.